בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין עא.

חייב. משום יין ושכר אל תשת וגו' (ויקרא י). וכהן עסקינן: **כי סוכה וזולל יורש.** כתר קרא קמא כתיב להכי אתייה להכא: **יורש.** סופו להיות עני ומבקש למודו ואינו מולא: **וקרעים תלבש נומה.** נומה שאדם מתגרה בה תלבש קרעים כלומר סוף כל בעל הנאות לבא לידי עניות: **נעשה לו קרעים.** משכח למודו ואינו נזכר אלא בסירוגין: **מתני' משל אחרים ואכל ברשות אחרים.** ואפילו לא אכלן ברשות בעליו עלמן וטעמא מפרש בגמרא: **גמ' בעים.** מתפחד מאביו שלא יבין הלכך לא ממשיך: **עד שיגנוב משל אביו.** דשכיח ליה לגנוב תמיד ואכל ברשות אחרים דלא בעית שלא ירגלהו אביו וכבי האי גוונא ממשיך:

[6]חייב: אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין: תנו רבנן אכל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל משקה ולא שתה יין אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין שנאמר [1]זולל וסובא ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר [2]אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו ואומר [3]כי סובא וזולל יורש וקרעים תלביש נומה אמר ר' זירא [4]כל הישן בבית המדרש תורתו נעשית לו קרעים שנאמר וקרעים תלביש נומה: **מתני'** [5]גנב משל אביו ואכל ברשות אביו משל אחרים ואכל ברשות אחרים משל אחרים ואכל ברשות אביו אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו: **גמ'** גנב משל אביו ואכל ברשות אביו אע"ג דשכיח ליה בעית משל אחרים ואכל ברשות אחרים אע"ג דלא בעית לא שכיח ליה וכל שכן משל אחרים ואכל ברשות אביו דלא שכיח ליה ובעית עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים דשכיח ליה ולא בעית: רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו: אמו מנא לה [6]מה שקנתה אשה קנה בעלה אמר רבי יוסי בר' חנינא מסעודה המוכנת לאביו ולאמו [7]והאמר רבי חנן בר מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד שיקנה בשר בזול ויאכל יין בזול וישתה אלא אימא מדמי סעודה המוכנת לאביו ולאמו איבעית אימא [8]דאקני לה אחר ואמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן: **מתני'** [9]היה אביו רוצה ואמו אינה רוצה אביו אינו רוצה ואמו רוצה אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיהו שניהם רוצין רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו נעשה בן סורר ומורה: **גמ'** מאי אינה ראויה אילימא חייבי כריתות וחייבי מיתות ב"ד סוף סוף אבוה אבוה נינהו ואמיה אמיה נינהו אלא בשוה לאביו קאמר תניא נמי הכי רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה בן סורר ומורה מאי טעמא דאמר קרא איננו שומע בקולנו מדקול בעינן שוין מראה וקומה נמי בעינן שוין כמאן אזלא הא דתניא בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב [10]דרוש וקבל שכר [11]כמאן (מ) כרבי יהודה איבעית אימא ר' שמעון היא דתניא אמר רבי שמעון וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו אלא לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר אמר ר' יונתן אני ראיתיו [12]וישבתי על קברו כמאן אזלא הא דתניא [13]עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות ולמה נכתבה דרוש וקבל שכר כמאן כר' אליעזר דתניא [14] רבי אליעזר אומר כל עיר שיש בה אפילו מזוזה אחת אינה נעשית עיר הנדחת מאי טעמא אמר קרא [15]ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחבה ושרפת באש וכיון דאי איכא מזוזה לא אפשר דכתיב [16]לא תעשון כן לה' אלהיכם מנוגעין פינו לשם: **מתני'** [17]היה אחד מהם גידם או חיגר או אלם או סומא או חרש אינו נעשה בן סורר ומורה שנאמר [18]ותפשו בו אביו ואמו [19]ולא גדמין והוציאו אותו ולא חגרין ואמרו ולא אלמין בננו זה ולא סומין איננו שומע בקולנו ולא חרשין [20]מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו חזר וקלקל נדון בעשרים ושלשה [21]ואינו נסקל עד שיהו שם שלשה הראשונים שנאמר בננו זה זהו שלקה בפניכם: **גמ'** שמעת מינה [22]בעינן קרא כדכתיב שאני הכא

דכוליה

עד שיקח כשר כזול. אכל אם גנב כשר ויין עלמן לא: **מדמי סעודה המוכנת.** שהיו מעות מוכנים לקנות מהם סעודה לאביו ולאמו דכיון דלכך נזדמנו משל אמו קרינן בהו דאייהי נמי שייכא בהם מדינא דבעלה חייב במזונותיה: **על מנת שאין לבעליך רשות בהן.** דאי לא אמר לה הכי זכה בהן בעל דלא עדיף ממציאתה: **אי נימא חייבי כריתות.** שהיתה אמו על אביו בכרת כגון אחותו דלאו בת קדושין: **סוף סוף אביו ואמו נינהו.** דהא בקרא לא כתוב אישות באמו אלא אביו: **כשוה לאביו.** בקול ומראה וקומה וטעמא מפרש לקמן: **בקולנו.** חד קול משמע מדלא כתוב בקולותיו אלא בקולינו ביי"ל: **ואפילו מוזה אחת.** וכל שכן אחד מן המומסין אי ספר מכל הנכיאים שאוכרת השם כתובה שם ולא קרינא ביה את כל שללה ושרפת: **לא תעשון כן לה' אלהיכם.** כתר ואכדתם את שמם כתיב: גרים זה שיעור נגעים ושתי גרסין על שתי אבנים דכתיב (ויקרא יד) ואלו את האבנים תרתי משמע ובכל אחת שיעור נגע: **בקרן זוית.** ואותן שתי אבנים יהיו בקרן זוית אחד בכותל זה ואחד בכותל זה והנגע משוך בשתיהן תרכו ב' גרסין ולתכו כגרים שיהא בכל אבן כגרים על גרים: **מאי טעמא דר"מ.** דבעי קרן זוית: **כסיב קיר.** ומראיהן שפל מן הקיר (שם): **חורכתא סגירתא.** חורכה מלוטש. (ב) מתרגמינן סגירתא שנותן משם בית המנוגע: **מליינין אותו.** שלא יתחילו עליו לאבן מנוגעת מטמא באהל דמלוטש הוקש למת(ג) אל נא תהי כמת(ד): **מתני' גידם.** ידו קטועה: **כגנו זה.** משמע שרואים אותו: **חרשין.** אינן יודעין אם קבל דבריהם אם לאו שאם אמר להם איני מקבל אינן שומעין לו ואע"פ שרואין שאין מקיים מצותן מיהו אינו שומע בקולנו כתיב ואיכא להפוכי בזכותי' ולמדרש דבשעת הקול קאמרי דלא שמע דהאי קבא יתירא הוא כוליה כדאמר בגמ'(ה): **מתרין בו.** לאו משום התראה גמורה כשאר עבירות שאין לוקין אלא בהתראה דהא התראת עדים בעי ועוד זו אפשר התראה הוא אם עובר הוא אם לאו שלא מיד בפניהם הוא עובר אלא בשאר ולאחר זמן הוא עושה אלא מוכיחין אותו דבעינן ויסרו אותו(ו) שלא ירגיל ואם לא שמע מלקין אותו בכ"ד וליף לה(ז) מויסרו אותו: **גמ' שמעת מינה בעינן קרא כדכתיב.** וסייעתא דשמואל בפ' גנמר הדין (לעיל מה.):

כוליה

על מנת שאין לבעליך בו'. סוגיא זו כרכ ששת דפ"ק דקדושין (דף כג.) דאמר לרבנן מהני ליה תנאיה אכל ר' ק(אליעזר) סבירא ליה דאפילו כי האי גוונא אין קנין לעבד בלא רבו ואין קנין לאשה בלא בעלה ומ"מ מתניתין לא מקשה דהוה משני בדמי סעודה המוכנת (ג) לאמו אי נמי רבי אליעזר הוה מוקי לה בשנתן לה בעלה דהא ר"ל הוא דאמר בחזקת הבתים (כ"ב דף נא. ושם) אחד זה אחד זה קנתה ואין הבעל אוכל פירות(ד):

כן

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ד מהל' מ"ת הלכה ט ע"מ עשין יב טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף עז:

כד ב מיי' פ"ז מהל' ממרי הלכה כ:

כה ג מיי' פ"ג מהל' זכיה ומתנה הלכה יב ע"מ עשין פ"ב טוש"ע אה"ע סי' פה סעיף יא [ועוש"ע י"ד סי' רכג]:

כו ד מיי' פ"ז מהל' ממרים הלכה י:

כז ה מיי' פי"ד מהל' גזילה הלכה ז:

כח ו מיי' פ"ז מהל' ממרים הלכה י:

כט ז ח מיי' שם הלכה ז:

מוסף רש"י

חייב. מלקות, כי' יהודה מוקמינן לה בסרוק אמרו לי בכריתות (יג.) דאמר התם על שאר משכרין באוהרה דאל תשת (בכורות מה.), לא תעשון כן לה' אלהיכם. דכתיב ואבדתם את שמם מן המקום ההוא יגו' ומסיק ליה לא תעשון כן לה' אלהיכם, דבמחוה הוא דל' אלהיכם דאוכרים לי אפסר לעבריה משום קרא דלא תעשון כן, ולמן בעינן אלה ולימא, דהאי אלה שמים הוא (לקמן קיג.), כשתי גרסין. שיעור הנגע כגרים על גרים, וכתיב את האבנים לאבן בהן הנגע, שיהא הנגע על שתי אבנים, על כל אחד ואחד שיעור נגע, בשתי כתלים ובקרן זוית. כגון מקלוב דרומית מזרחית (לקמן פז.). ארבו כשני גרסין ורחבו כגרים. שיהא בקיר הדרומי גרס וכן בקיר המזרחי והנגע כולו מחוצר לאחד (שם) דכשהוא מוטל אהכו על ב' אבנים, נמצא בכל אבן גרים על גרים כשיעור נגע, ושתי אבנים בעינן, דכתיב ואלו את האבנים (זבח יט.). וכתיב קירות. והנה הנגע בקירות הבית (לקמן פז.). היה אחד מהם. אביו או אמו של סורר ומורה (לעיל מה.). ולא חרשין. שאינן שומעין מה שאביו אומר להם ואין יודעין אם שמע תוכחתם אם לאו (שם). מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו. מתרין בו אביו ואמו בפני הדיינין וכשנאין עדים לאשמועינן מעינין פליג שאכל תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין מגניבה, מלקין אותו. בדכתיב ויסרו אותו דהיינו מלקות. חזר וקלקל נדון בעשרים ושלשה. לאיתה (לקמן פז.).

מסורת הש"ס

(א) [בכריתות אותה ליקה], (ב) [נזיר עז. מיר כד.] קדושין כג.], (ג) [לעיל ע. ע"ש], (ד) [קדושין כג. מיר סס.], (ה) [לעיל נא.: יב"ן], (ו) [תוספ' פי"ד], (ז) לקמן קיג. ע"ש, (ח) [תוספתא דנעמים פרק יז], (ט) לקמן פז: נדה יט. נגעים פי"ב מ"ג], (י) [תוספתא סס ע"ש], (כ) [לעיל מה:], (ל) [סס], (מ) [סס], (נ) [ספרי בהעלותך יב יג], (ס) [מכדכר יב], (ע) [ע"ב], (פ) [דברים כח], (צ) [ע"ב], (ק) [ע"ל אלעזר], (ר) [ע"ש תוס' קידושין כג: ד"ה ור' אלעזר וכו'],

תורה אור השלם

1. וְאָמְרוּ אֶל זְקֵנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל וְסֹבֵא:
דברים כא כ
2. אַל תְּהִי בְּסֹבְאֵי יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ:
משלי כג כ
3. כִּי סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וְקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה:
משלי כג כא
4. וְאַת כָּל שַׁלָּלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רְחֹבָהּ וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם לֹא תִבָּנֶה עוֹד:
דברים יג יז
5. לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
דברים יב ד
6. וּרְאָה אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבַּיִת שְׁקַעֲרוּרֹת יְרַקְרַקֹּת אוֹ אֲדַמְדַּמֹּת וּמַרְאֵיהֶן שָׁפֵל מִן הַקִּיר:
ויקרא יד לז
7. וְתָפְשׂוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקֹמוֹ:
דברים כא יט

גליון הש"ס

גמ' כמאן כר"י. עי' תי"י יומא סב ע"ב ד"ה שני: שם וישבתי על קברו. עי' ש"ע י"ד לסי' שסד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כמאן כר' יהודה. נ"ב משום דס"ל דגרסין [להיות שוים בקולן ת"כ נע"כ לו שיש לה קול כאיש ולרש יש לו קול כאשה דהרי צריך להיות אביו ואמו שוים וא"כ לו הוא קרים לו לילונית היא [וקול הוא מן הסומנים וא"כ ת"ל להיות כן סורר ומורה: (ב) רש"י ד"ה חורכתא וכו' מלוטש מצורעת מתרגמינן: (ג) תוס' ד"ה על מנת וכו' המוכנת לאביו ולאמו לי נמי:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com